

สารคดีท่องเที่ยว 2 ตอนจบ

— มาลา คำจันทร์

1. ทับพระเจ้าฟ้าหลวงรัตนโกสินทร์แดง
2. โรงแรมที่ถูกสร้างขึ้นมาแทนที่หอคำเจ้าฟ้า ที่ถูกทำลายไปเมื่อปี 2536
3. หนองคุง ที่เห็นลิน ๆ ข้างหลังคือไม้หมามายเมือง
4. ร่องรอยความยิ่งใหญ่ในอดีตกาล
5. คู่มือเจ้าแห่งหนึ่ง ช่วงโรยแต่ยังอินยอง

เชียงตุง... รุ่งเรืองและร่วงโรย (2)

ในอดีตกาลนานเนไกลลับ เชียงตุง รุ่งเรืองพอ ๆ กับกับเชียงรุ่ง เชียงใหม่ และเชียงทอง เชียงตุงอยู่ในพม่า เชียงรุ่ง อยู่ในจีน เชียงใหม่อยู่ในไทย เชียงทอง อยู่ในลาว เรียงรวม ๆ ว่าสี่เชียง ถือว่าเป็นบ้านพี่เมืองน้องในกลุ่มวัฒนธรรม ไท-ลาว บางคราวก็อยู่ร่วมกัน บางทีก็แยกกันอยู่ ประวัติศาสตร์มันไม่หยุดนิ่ง อยู่กับที่ มีผู้คนก็มีพฤติกรรม บางพฤติกรรมพัฒนาขึ้นมาเป็นเหตุการณ์ บางเหตุการณ์ส่งผลให้เกิดการรวมตัว บางเหตุการณ์ส่งผลให้เกิดการแยกตัว ที่น่ากลัวกว่าการแยกตัวคือความแตกแยกของคนในสังคมเดียวกัน อย่างที่มันสื่อคำอยู่ในประเทศไทยเราวันนี้

ไม่อยากจะโยงมาถึง เรื่องราวเครียด ๆ ในบ้านเรานะ ไปว่ากันต่อถึงเชียงตุงอันรุ่งเรืองแล้วร่วงโรยในภายหลัง แต่ก่อนแต่เดิม จะเดิมสักเท่าไรไม่รู้ เอาเป็นว่าไม่น่าจะเกินพันปีนับจากปัจจุบัน เชียงตุงเป็นนครรัฐอิสระไม่ขึ้นกับใคร ลุล่วงมาถึงราวปี พ.ศ. 1800 กว่า ๆ พญามังรายแห่งล้านนาภิเศกเชียงตุงแตก แต่นั้นมาเชียงตุงก็เลยเข้าร่วมกับล้านนา ต่อมาก็แยกตัวเป็นอิสระได้บ้าง ถูกพม่ามาตีบ้าง สิบสองพันนามาครอบครองบ้าง สลัดหลุดจากไต่ต่างด้าวท้าวต่างแดนบ้าง กระทั่งสุดท้าย ตัดสินใจเข้าร่วมกับอาณาจักรพม่าเมื่อราวรัชกาลที่ 3-รัชกาลที่ 4 ของไทย แล้วก็เลยร่วงโรยไปพร้อมกับหลาย ๆ เมืองในพม่า ยังไม่ฟื้นคืนขึ้นมาอย่างที่เราได้เห็นในปัจจุบัน

อดีตเคยรุ่งเรือง
ปัจจุบันคือร่วงโรย
อนาคตข้างหน้า จะเป็นเช่นไรหนอ

เชียงตุงวันนี้ชมเขาเหงาเจียบ ภาพถ่ายของแม่เฒ่าคนหนึ่ง

6

7

8

9

6. อุบลิกา วัดจอมทอง สวดมนต์
ในวิหารวัดหลวงจอมทอง
7. แม่เฒ่าอดีตคนรุ่งเรือง
8. คณะครูโฮงเฮียน
สืบสานภูมิปัญญาล้านนา
ถ่ายกับสมเด็จพระราชาธิบดีวชิราลงกรณ
เชียงใหม่
9. แม่เฒ่า ปัจจุบันอันช่วงโรย
10. พาหนะขนถ่ายสินค้า
ที่ตลาดกลางนาปู่ห้อย
11. แหล่งแก้ว วัดเชิงจันทร์
12. ตลาดเช้ากลางนาปู่ห้อย

ที่บ้านจอมมน สะท้อนความเป็นมาและเป็นอยู่ของเชียงตุง
ได้ดีที่สุด แม่เฒ่าอยู่ที่บ้านจอมมน แต่เดิมที่ตีนบรีเวณนี้
เคยเป็นคุ้มเจ้ามาก่อน ดูเหมือนจะเป็นของเจ้านางบุญยวง
พระชายาองค์หนึ่งของเจ้าฟ้าเฒ่า รัตนก้องแก้วอินทร์แดง
อดีตเจ้าฟ้าผู้ยิ่งใหญ่พระองค์หนึ่งผู้มีชีวิตเมื่อราวร้อยปีก่อน
พระองค์มีพระชายาถึงเจ็ดนาง เจ้านางบุญยวงเป็นหนึ่งใน
เจ็ด มีคุ้มหรือวังหรือที่ทางส่วนตัวอยู่แถวนี้ แต่เดิมก็คง
รุ่งเรืองมาก แต่ปัจจุบันร่วงโรยจนน่าใจหาย ไม่เหลือซาก
คุ้มหรือวังให้เห็นแล้ว เหลือแต่กำแพงกว้างใหญ่กับซุ้ม
ประตูที่ดูเก่าแก่และไว้ตัว

แม่เฒ่าที่กล่าวถึงเป็นข้าเก่าเต่าเลี้ยงอยู่ในวังหรือ
คุ้มแห่งนี้ ปัจจุบันเฒ่าแก่ร่วงโรย แต่ยังเหลือความเรื่องรอง
ห้องไสของวัยสาวอยู่ในสี่ผิวและโครงหน้า แม่เฒ่าเอารูปถ่าย
สมัยวัยสาวให้ดู แก่แต่ดวงเป็นนางในคุ้มวังแบบพม่า

ยอมรับเลยว่าสวยมาก แม่เฒ่าไม่ใช่ชายาหรือนางสนม
ตำแหน่งของแกเป็นเพียงนางในห้องครัว ขนาดนวนนาง
ข้างครัวยังสวยเพียงนี้ นางบนคุ้มจะสวยขนาดไหนหนอ

เชียงตุงยุคนี้คงคลาคล่ำด้วยคนสวย บ้านเมือง
ก็คงร่ำรวยด้วยศิลปกรรมล้ำเลิศ ภาพสะท้อนความร่ำรวย
ทางด้านศิลปกรรมยังมีให้เราได้สัมผัสถึง วัดแทบทุกวัด
ยังเก็บรักษาหลายต่างม ๆ ไว้บนฝา ปูนปั้นประดับประดา
ก็สวยมาก แท่นแก้วและพระประธานทุกวัดยังรักษาสภาพ
ไว้ได้ดีอยู่ เสียแต่ออกจะรุ่งรังไปบ้างเพราะยึดแน่นไปด้วย
พระประดับและเครื่องสักการะนานา สายตาเราอาจบอกกว่า
รุ่งรัง แต่สายตาคนอื่นอาจมองเห็นถึงศรัทธาอันแรงกล้า
และเหนียวแน่นของพุทธศาสนิกเชียงตุงที่มีต่อพระ-
รัตนตรัย

10

11

12

13

14

15

16

17

- 13. นรสิงห์วัดยางกวาง เรื่องไรในความมืด
- 14. พระเจ้าเกล็ดนาค วัดยางกวาง
- 15. ลายแกะบานประตูดุัดพระแก้ว
- 16. ปูนปั้นประดับดินเผา เรื่องรองบนความรุ่งโรย
- 17. นางอัปสรบานประตูดุัดเจ็ด
- 18. ไม้หมายเมือง

ของชีวิตมากกว่าการค้าขายเพียงประการเดียว ยังมีกิจกรรมอื่น ๆ อีกมากมายที่ต้องทำ เช่น เอ็ดสวน เอ็ดไร่เอ็ดนา ไปหอมปอย ไปปฏิบัติ กิจทางศาสนาตามความเชื่อถือเป็นต้น กาดหลวงมีสินค้าสินขายมากมายหลากหลาย ทั้งของพื้นบ้านและของที่มาจากต่างประเทศ เช่นไทยและจีน เป็นต้น แม่ค้าแม่ขายส่วนมาก ยังซื้อสัตย์ซัดเจนนี้อยู่ แต่หากจะซื้อก็ควร สั่งวไรข้อหนึ่งว่าในท่ามกลางความหลากหลาย

ไปเที่ยวเชียงตุง อย่าถ้ามหาแต่แหล่งบันเทิงจำพวก ผับบาร์คาราโอเกะอย่างเดียว ที่พลาดไม่ได้คือวัดกับตลาด วัดแต่ละวัดพื้นที่ไม่กว้างขวางอย่างบ้านเรา รูปทรงโครงสร้าง ด้านนอกไม่สะดุดตาเท่าไร หลาย ๆ วัดที่แม่ฮ่องสอน บ้านเราสวยกว่าด้วยซ้ำ แต่ของดีมีอยู่ในพระวิหาร ลายคำ ข้างฝาสะท้อนแสงสว่าง ดูเรื่องรองเรือไรในความมืด หาก ความมืดคือความเจ็บช้ำขมขื่นของพี่น้องไทยเขินที่ถูก ปกครองอย่างกดขี่ข่มเหง สีทองที่ผุดผ่องเรื่องไรก็อาจ หมายถึงความรุ่งโรจน์ร่ำรวยของอดีตกาล นอกจากจะงาม ยังแฝงความหมายในแง่คุณค่าและเนื้อหาสาระที่พวกเขา หมกมุ่นผูกพัน บางอย่างสื่อเนื้อหาตรง ๆ แต่บางอย่าง ก็เป็นสัญลักษณ์ หากมีความรู้ในเรื่องวรรณกรรมพุทธศาสนา ติดตัวไปบ้าง จะเที่ยววัดในเชียงตุงได้เพลิดเพลินเจริญใจ ไม่มีเบื่อเลย

ย่อมมีทั้งคนดีและคนชั่ว อย่าเหมาว่าดีหมดหรือเลวหมด แม้แต่ในตัวคนคนหนึ่งที่เราู้เห็นว่าเป็นคนดี ยังมีความชั่ว แฝงปนอยู่เลย ไม่มีใครดีทั้งตัว ไม่มีใครชั่วทั้งตัว ไม่มีใครดี ชั่วชีวิต ไม่มีใครชั่วชั่วชีวิต

ตลาดเช้าที่บ้านกลางนาปูหลอยที่เราไปพักนั้น

ตลาดในเชียงตุงมีหลายที่หลายแห่ง เป็นแหล่งรวม ความเคลื่อนไหวและชีวิตชีวาที่บ่งบอกถึงสภาพปัจจุบัน ของผู้คนในดินแดนนั้น ๆ กาดหลวงเชียงตุงเป็นตลาด ที่ใหญ่มาก ติดตลาดแต่สาย ๆ พอบ่ายก็เลิก อาจมีคำถาม ว่าทำไมไม่ติดตลาดทั้งวันทั้งคืนแบบบ้านเรา มีคำตอบว่า เพราะว่าคนเข้ากาดคือชาวบ้านชาวเมืองทั่วไปที่มีกิจกรรม

18

เป็นตลาดบ้านนอก ติดตลาดกันแต่ราวตีห้า แต่หากตื่นลึกลับ
ตีสี่แล้วไปดู จะพบเห็นภาพงามเหมือนฝันที่เหมือนเลื่อนลอย
ออกมาจากอดีตกาลบ้านเราเมื่อสักห้าสิบปีก่อน ทั้งตลาด
จะมีมืดเพราะไม่มีไฟฟ้า ไฟฟ้าที่นี้จะมาราวทุ่ม จะหมดราว
สี่ทุ่ม เหลือจากนั้นคือแสงตั้งแสงเดิมคือโคมและเทียน
เข้ามิดก่อนตื่นฟ้ายก ตลาดกลางนาปูหลอยจะเรือเรือ
ด้วยไฟเดิมอย่างว่า จะไม่สว่างไปทุกตารางเมตร เราจะเห็น
ความสว่างกับความมืดสลัดลือกัน เล่นหัวกัน สันถว-
เสวนากัน เหมือนคู่ตรงข้ามที่คุ้นเคยกันดี

นึกไปถึงชาตากับพระเจ้าในศาสนาคริสต์

นึกไปถึงพญามารกับพระพุทธเจ้าในพุทธศาสนา

นึกไปถึงสรรพชีวิตบนโลก ชั่วกับดีกันขาดจากกัน
นิดเดียว

ขึ้นเล่าเรื่อย ๆ อย่างนี้ เรื่องราวมันจะไหลจนยาก
จะลงจบได้ในสองตอน จะกลับไปเล่าตามเหตุการณ์ที่ผ่านพบ
ในช่วงไปเที่ยวเชียงตุงครั้งล่าสุด พอออกจากปางควายไป
ได้ไม่กี่ไกล รถก็ขึ้นเนินอีกครั้ง ฉายโหลง คนขับรถและ
มัคคุเทศก์ก็ชี้ให้ดูต้นไม้ต้นหนึ่งมองเห็นแต่ไกล ดูใหญ่มาก
โดดเด่นอยู่เหนือเนินเขาข้างหน้า แก้วว่าไม้หมากเมือง
สะตุดก็กเลย โคนใจนึกไปถึงไม้หมากทวิปในวรรณกรรม
พุทธศาสนา ชมพุทธวิปมีไม้ชมพุทธหรือต้นหัวเป็นไม้หมากทวิป
อุตรกฐทวิปมีต้นกลีบพดุกษ์เป็นไม้หมากทวิป เชียงใหม่เอง
มีต้นยางสูงใหญ่ในวัดเจดีย์หลวงเป็นไม้หมากเมือง เชียงตุง
ก็มีเหมือนกัน ถ้ามฉายโหลงว่าไม้อะไร แก้วก็ชื่อไทยไม่ออก
บอกว่าคำม่านเรียกว่ากของผัวบั้น

ฉายโหลง (ชายหลวง หมายถึงลูกชายคนแรก) เป็น
ไทยใหญ่ เดิมใหญ่ในเมืองชินหรือเมืองชิน หรือเชียงตุง
ว่าเรียนเขียนอ่านมาพอตัว ถนัดทั้งพม่า ไทยใหญ่ และ
ไทยชิน ไทยเมืองอย่างเชียงใหม่เชียงรายได้บ้าง ไทย
กรุงเทพฯก็พอสื่อความหมายได้ แต่อย่าไปเอาความถูกต้อง
ทุกอักษรเหมือนกันจะไปสอบเป็นผู้ประกาศข่าวของกรม-
ประชาสัมพันธ์ กลับสนระหว่างเสียงบอกับเสียงวอ และ
เสียงฟอกกับเสียงพอนภาษาไทยเรา เพราะในภาษาไทยใหญ่
ไม่มีเสียงบอและเสียงฟอ

ไม้หมากเมืองอยู่ที่จอมม่น เชียงตุงมีสามจอมคือ
จอมม่น จอมสัก และจอมทอง จอมหมายถึงยอดเขา
ตำนานเล่าว่าแต่ดั้งเดิมเมืองเชียงตุงเป็นหนองน้ำกว้างใหญ่

ภายในหนองมีพญาปูคำตัวหนึ่งอาศัยอยู่ นานเนิ่นนาน
ผ่านไปเท่าไรไม่รู้ เมืองทั้งเมืองยังจมหนองอยู่แต่ไม่รู้ฟูเปื่อย
เหลืออยู่แต่จอมทั้งสามโผล่พื้นผิวน้ำ ต่อมาผู้มีฤชิตหนึ่ง
ชื่อตุงคฤชเอาไม้เท้ามาหลายขอบหนองก็ตเคหนือเพื่อ
ระบายน้ำออกไป น้ำไหลไปทางเหนือเลยเรียกว่าน้ำชิน ชิน
ก็คือขดชินหรือผืนธรรมชาติ ต่อมาเมื่อตั้งเป็นบ้านเป็นเมือง
คนที่อยู่บนน้ำสาयนี้จึงมีชื่อเรียกว่าคนชินหรือชาวชิน หรือ
ไทชิน ในเมืองไทยเรามากเรียกพวกเขาว่าไทยชิน

หนองน้ำกว้างใหญ่ไพศาลที่ว่ามานี้คือหนองตุง
ในปัจจุบัน

เมืองเชียงตุงได้ชื่อมาจากหนองตุง บางตำนาน
ก็ว่ามาจากชื่อตุงคฤชเอา เมืองนี้มีชื่อเรียกหลายอย่าง บาง
ตำนานเรียกว่าเมืองโองปุเพราะมีพญาปูคำอยู่ในหนองที่มี
รูปร่างเหมือนโอง ไม่เอาละ ถ้าเล่าตำนานก็จะยาวอีก ตัด
มาที่ไม้หมากเมืองบนจอมม่น เมื่อเข้าไปดูจนถึงที่ สูงใหญ่
จนแขนคอตั้งบ่า พวกเราไปด้วยกันก้าวคน กางแขนต่อกัน
ยังโอบไม่รอบ เอาฉายโหลงมาต่ออีกคนจึงโอบรอบพอดี
ไม้ต้นนี้ใหญขนาดสิบคนโอบ

ดูใบ ไม่ค่อยเห็นถนัดเพราะสูงลิ่ว ดูจากใบร่วงและ
ลูกที่มีปีกเหมือนลิ้นสองลิ้น รู้ได้ว่าเป็นไม้ยางนา เหมือน
ไม้ยางที่วัดเจดีย์หลวงในเชียงใหม่

ไม้หมากเมืองต้นนี้ชายหลวงว่าอายุสองร้อยกว่าปี
แล้ว คงพอ ๆ กันกับไม้ยางที่วัดเจดีย์หลวงบ้านเรา คง
ปลูกไล่เลี่ยกัน ความคิดเรื่องไม้หมากเมืองก็น่าสนใจนะ
แต่คงไม่มีเนื้อที่ให้พูดถึงเพราะต้องรีบจบ ลงมาจากจอมม่น
เราไปเที่ยวจอมทอง วัดหลวงจอมทองเป็นวัดเก่าแก่และ
สำคัญวัดหนึ่งของเชียงตุง วันนั้นเป็นวันวิสาขบูชาพอดี ที่
วัดมีปอยหรืองานบุญที่สำคัญ ฝนเริ่มปรอยลงมาแล้ว แต่
ที่วัดยังคงคลาคล่ำด้วยพุทธศาสนิก ในพระวิหารหลวงมี
อุปราสาทแต่งตัวแบบเชียงตุงสวดมนต์กันอยู่เป็นร้อย บทสวด
เป็นบาลีแปล ฟังแล้วเข้าใจดี เป็นเพราะเหตุนี้ด้วยหรือเปล่า
ที่ชาวเชียงตุงแนบแน่นในพุทธศาสนาเพราะเข้าใจคำสอน
ในบทสวด ไม่ได้หวังพึ่งแต่เทคนาเพียงอย่างเดียวแบบ
บ้านเรา

บทสวดใส่ทำนองฟังแล้วชุ่มเย็นและดื่มด่ำ ไม่
อวยการบวณพิธีกรรมสำคัญด้วยการเอากล้องไปเล็งหน้า
แล้วกดชัตเตอร์ให้ไฟสว่างวาบเป็นที่สะดึงสะท้อนแก่เขา
นั่งฟังจนจบแล้วค่อยลุกไปชื่นชมความงามที่ประดับประดา

อยู่ทั่วพระวิหาร ทั้งที่ข้างฝา โคนเสา ลำเสา แทนแก้ว
ธรรมาสน์ และบนเพดาน วัดในเชียงตุงมีความงดงามอยู่
ภายในพระวิหาร บางอย่างก็ซุกซ่อน บางอย่างก็เปิดเผย
พระประกอบรายรอบองค์พระประธานช่างมากมายเสียจริง
พระพักตร์งดงาม ทั้งแบบพม่า แบบไทยใหญ่ แบบไทยเขิน
และแบบไทยสยาม เลิกชายผ้าจีวรพระประกอบบางองค์
บางที่ก็พบประติมากรรมหรือสถาปัตยกรรมชิ้นเยี่ยม
อย่างพวกนรสิงห์ กิณี ยักษ์ ครุฑ คนธรรพ์ วิชยธร
รวมตลอดไปถึงพวกสิงค่างบ้างแก้วต่าง ๆ นานา ที่วัดนี้มี
ศิลาจารึกอักษรฝักขามแบบเชียงใหม่อยู่ด้วย เสียหายแต่
ลบเลือนแล้วถูกทาทับด้วยสีทองจนอ่านแทบไม่ได้ ถ่ายรูป
ด้วยเวลาอันฉุกเฉินทุก เอาเข้าคอมพิวเตอร์แล้วขยายก็ยังอ่าน
ยากอยู่นั่นเอง อักษรฝักขามแบบนี้ชาวเชียงตุงเรียกว่า
ลิกกะหลอม หรือตัวหนังสือขอม ชาวเชียงตุงอ่านไม่ได้แล้ว
แต่ชาวเชียงใหม่และชาวไทยสยามที่เรียนจารึกมาแล้ว
อ่านได้สบายมาก

คำคั้นนั้นคณะครูโรงเรียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา
กลับมาที่วัดหลวงจอมทองอีกหน คณะเราเป็นครูทางด้าน
ศิลปวัฒนธรรม ไม่ใช่ครูเลขคณิต เรขาคณิตหรือพีชคณิต
ต่างคนต่างตั้งใจจะมาเก็บเกี่ยววิชาความรู้ตามแนวทาง
ที่ตนถนัด ครูพี่น้องอยากมาดูเพื่อนเชียงตุง ครูเขินอยากเห็น
ลายเขินเชียงตุง ครูกลงอยากมาดูลวดลายการตีกลอง
ของเชียงตุง ครูดนตรีก็อยากมาฟังดนตรีพื้นเมือง แต่
ขุดหมดเพราะฝนตกหนักในตอนเย็นไล่คนกลับเกือบหมด
เตรไปเตรมาครูหนึ่ง ลมแรง สาบสายอายุฝนขึ้นเย็น
หนักหน่วง กลับไม่ถึงที่พักฝนฟ้าใหญ่ก็ตกแตกโครมคราม

เข้ามืดสงบสงัด แว่วเสียงสวดมนต์มาจากที่ไหนไม่รู้
ตื่นมาหึ่งงัวเจียว เข้ากาดกินข้าวเส้นชามหนึ่ง 6 บาทอ้อมคือ
ลิ้นขาละเพราะใช้ชურสกินมาก ผงชูรสเรียกว่าแป้งหวาน
บางแห่งก็เรียกเกลือกหวาน ส่วนน้ำตาลน้ำอ้อยเรียก
เหมือนบ้านเรา ลินค้าสินขายมาจากโรงงานไทยโรงงานจีน
ก็มี มาจากเรือกวานและห้องไร่ห้องนาก็มาก บางอย่าง
มาจากคอยสูง ฟีน้องโตหลอยหรือโตคอยแต่งตัวแปลก ๆ
นึกไปถึงตำนานพระเจ้าเลียบโลกที่กล่าวถึงชาวคอยลงคอย
มาขายของ พอสาย ๆ ต้องรีบกลับเพราะต้องไปเอ็ดไฮ่
กันต่อ ท้อลูกโต ๆ แต่ละลูกเอาช้อนในกำมือไม่ได้เขาขาย
ห้าลูกร้อยจาด คิดเป็นเงินไทยไม่เต็มสามบาทตึกนั้ก พอ

สาย ๆ พวกเราไปเที่ยวกาดหลวง หาซื้อชุดโต (ไทยใหญ่)
และชุดเขิน (ไทยเขิน) ให้ช่างฟ้อนสาวหนุ่มของโฮงเขิน
หาซื้องานศิลปะท้องถิ่นตามความรักความชอบส่วนตัว
ซื้อนั่นซื้อนี่แล้วแต่ใครจะพอใจ ผู้เขียนเองพยายามมองหา
ร้านหนังสือมาแต่เมื่อวาน น่าเศร้าใจ ทั้งเมืองไม่มีร้าน
หนังสือเลย ไปพบแผงหนังสือในตลาด อยากได้พวกนิยาย
นิทานที่สะท้อนถึงสภาพชีวิตและความคิดจิตใจของ
ชาวไทยเขินแต่ไม่มีเลย ได้มาแต่หนังสือหมอดู บทสวดมนต์
โบราณคำสอน ปฏิทิน มื้อทันวันดี ที่นี้เรียกมื้อทันวันดี
ไม่เรียกมื้อจันทร์วันดีเหมือนเชียงใหม่ บางเรื่องก็เป็น
ลิกโตหรือหนังสือไทยใหญ่ บางอย่างก็เป็นลิกเขินหรือ
หนังสือไทยเขิน ออกจากจะมันใจถ้าเป็นไทยเขิน แต่หาก
เป็นไทยใหญ่ค่อนข้างหนักใจเพราะอุดมไปด้วยภาษาพม่า
ที่ไม่กระดิกหูเลย

ออกจากกาดหลวง ตั้งใจจะไปวัดแจ้งวันแสนบน
คอยแสนไกลแต่ไปไม่ได้เพราะฝนตกหนักมาเมื่อตีสี่ รถขึ้น
ไม่ได้แน่ ๆ คิดถึงตอนมาเที่ยวเชียงตุงหนก่อน ขนาดหน้า
แล้งดินแห้งเป็นผงรดยังขึ้นยาก มาคราวนี้หน้าฝนอย่าขึ้น
ไปเลยดีกว่า ก็เลยลุยเที่ยวบ้านนอกชนบทหลายที่หลายแห่ง
ไปบ้านยางแกงแหล่งผลิตแอ็บข้าวหรือกระต๊อบข้าวสองฝาด
สวมกัน มีมือละเอียดลอบ ไบเล็กสามบาท ไบกลางขนาด
กินอ้อม 9 บาท ไบโตขนาดกินอ้อม 12 บาท แล้วไปชม
วัดยางกวาง วัดนี้สร้างขึ้นสมัยพญาผายูเป็นกษัตริย์เชียงใหม่
ช่วงนั้นเชียงตุงเป็นลูกเมืองของเชียงใหม่ วัดยางกวาง
ภายนอกไม่สวย แต่ภายในช่อนศิลปกรรมล้ำเลิศที่สุดได้เป็น
วันโดยไม่เบื้อ แล้วไปบ้านน้ำบ่ออ้อย ที่นี้นักดนตรีสองเมือง
มีโอกาสแลกเปลี่ยนและร่วมเพลงกัน ปรับศิป์ปรับทางกัน
นิดเดียวก็ไปด้วยกันได้กลมกลืนม่วงัน

พวกเราออกจากเชียงตุงวันที่ 14 พฤษภาคม 2549
ฝนตกหนักเหมือนฟ้ารั่ว ตกตลอดทางตั้งแต่เชียงตุงมาถึง
ท่าขี้เหล็ก เชียงตุงพรม้าไว้ในมานฝน วันข้างหน้าคงจะมาอีก
มาดูเชียงตุงรุ่งเรืองและรุ่งโรย บนความรุ่งโรยเหลือเค้า
ของความรุ่งเรือง ในความรุ่งเรืองก็ส่อเค้าความรุ่งโรย
ที่จะมาถึง ดูเหมือนจะเป็นสังขธรรมในทุกที่ทุกแห่ง ไม่ว่าจะ
เป็นเชียงใหม่ กรุงเทพฯ หรือแม้กระทั่งมหานครนิวยอร์ก
ที่ไม่เคยคิดจะไปเลย

